

EIROPAS PADOMES MINISTRU KOMITEJA

Ministru komitejas Ieteikums Rec(2001)6 dalībvalstīm par rasisma, ksenofobijas un neiecietības pret citām rasēm novēršanu sportā

(Pieņēmusi Ministru komiteja
2001. gada 18. jūlijā
761. ministru vietnieku sanāksmē)

Ministru komiteja saskaņā ar Eiropas Padomes Statūtu 15.b panta noteikumiem,

ņemot vērā deklarāciju, ko Eiropas Padomes dalībvalstu un valdību vadītāji ir pieņēmuši augstākā līmeņa sanāksmē Vīnē (1993. gadā), un jo īpaši Deklarāciju un Rīcības plānu cīņai pret rasismu, ksenofobiju, antisemitismu un neiecietību,

ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību konvenciju un tās protokolus, jo īpaši Protokolu Nr. 12,

ņemot vērā Eiropas Konvenciju par skatītāju pārkāpumiem un rupju uzvedību sporta pasākumos un jo īpaši futbola sacensību laikā,

ņemot vērā Ministru komitejas Ieteikumu Nr. R (97) 20 dalībvalstīm par neiecietību kurinošu runu,

ņemot vērā Rezolūciju Nr. 4 par rasisma, ksenofobijas un neiecietības novēršanu sportā, kas pieņemta devītajā par sportu atbildīgo Eiropas ministru konferencē Bratislavā, 2000. gada maijā,

ņemot vērā pasākumus, ko atbalsta Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību (*ECRI*),

ņemot vērā politisko paziņojumu un vispārējos secinājumus, kas tika pieņemti Eiropas konferencē pret rasismu un neiecietību (2000. gada 13. oktobrī),

atzīstot sporta pieaugošo nozīmi socializācijā un sabiedrības izaugsmē,

apzinoties sporta nozīmi jauniešu izglītošanā, jo īpaši par savstarpēju cieņu, iecietību, godīgu spēli un nediskriminējošu attieksmi,

uzskatot, ka rasisms, diskriminācija rases dēļ, ksenofobija un neiecietība nopietni apdraud sportu un tā ētikas vērtības,

ņemot vērā iniciatīvas, ko uzsākušas vairākas starptautiskas sporta organizācijas, un jo īpaši tās, ko īsteno Starptautiskās Futbola federācijas asociācija (*FIFA*) un Eiropas Futbola asociāciju apvienība (*UEFA*),

apzinoties, ka huligānisms, vardarbība sportā un rasistu/neonacistu/labējo ekstrēmistu kustības var būt savstarpēji saistītas,

---

uzskatot, ka ir jāveic vairāki īpaši pasākumi, lai sportā izskaustu rasismu, ksenofobiju un neiecietību pret citām rasēm,

uzskatot, ka tādas demokrātiskas un iecietīgas sabiedrības veicināšanā, kur nav rasisma un diskriminācijas, ir jāpiedalās visiem iedzīvotājiem,

iesaka dalībvalstu valdībām, izmantojot šā ieteikuma pielikumā pievienotās pamatnostādnes, pieņemt efektīvu politiku un pasākumus, kas ir vērsti uz rasisma, ksenofobijas, diskriminācijas un neiecietības novēršanu un izskausšanu visos sporta veidos, jo īpaši futbolā,

nodod šo ieteikumu Eiropas Komisijai pret rasismu un neiecietību,

aicina visas sporta organizācijas, piemēram, *FIFA*, *UEFA* un valstu futbola asociācijas, piedalīties šo mērķu sasniegšanā, izmantojot visus tām pieejamos līdzekļus.

Pielikums Ieteikumam Rec(2001)6 – Pamatnostādnes

A. Definīcija

1. Šajā dokumentā jēdziens “rasisms” tiek lietots plašā nozīmē, ietverot ksenofobiju, antisemitismu, diskrimināciju un visu veidu neiecietību pret citām rasēm un etniskajām grupām.

2. Rasisms sportā nav parādība, kas ir saistāma tikai ar futbola laukumiem. Tāpat tas neattiecas tikai uz spēlētājiem ar citu ādas krāsu. Tas var ietekmēt visus sporta veidus un izpausties dažādos līmeņos: amatieru sportā, valsts un starptautiskā līmenī, kā arī plašsaziņas līdzekļos. Tas izceļas galvenokārt, bet ne tikai vietējā līmenī, kad spēlētāji, komandas, treneri un skatītāji, kā arī tiesneši ir iesaistīti konfliktos (kuru pamatā ir esoši vai iedomāti iemesli saistībā ar ādas krāsu, reliģiju, tautību vai etnisko piederību), vai arī, kad šie konflikti ir vērsti pret viņiem. Tas var izpausties kā apvainojumi komandām vai veselām grupām.

B. Pienākumu sadalīšana un koordinācija

1. Par rasisma apkarošanu sportā atbild valsts iestādes (likumdevēja iestāde, tiesas, policija, par sportu atbildīgās valstiskās organizācijas un pašvaldības iestādes) un nevalstiskās organizācijas (profesionālās un amatieru valsts sporta asociācijas, klubi, vietējās sporta apvienības, līdzjutēju klubi, spēlētāju organizācijas, apvienības cīņai pret rasismu u. c.).

2. Izstrādājot politiku un pasākumus efektīvai cīņai pret rasismu, ir jāakceptē vispārēja pieeja, kurā ir iesaistīti visi partneri. Valsts līmenī visu iesaistīto partneru uzdevumi un pienākumi ir jāizklāsta pamatnolīgumā.

3. Tiesām, politikai un valdības iestādēm ir prerogatīvas likumdošanas procesā, bet tām ir jādarbojas arī kā koordinatori. Koordinācijas pasākumos ir jāietver arī apspriedes starp iesaistītajām pusēm.

4. Valdībām ir jāatbalsta arī nevalstiskās organizācijas, jo īpaši valsts sporta organizācijas, klubi un apvienības cīņai pret rasismu, kuru galvenais uzdevums ir īstenot izpratni veidojošas,

---

izglītojošas un informatīvas programmas par rasismu sportā. Finansējumu sporta organizācijām un klubiem varētu piešķirt ar nosacījumu, ka tie stingri apņemas apkarot rasismu un efektīvi rīkosies, lai to panāktu.

5. Starptautiskā nevalstiskā līmenī par īpašu vadības un disciplināru pienākumu izpildi ir atbildīgas vadošās sporta institūcijas (attiecībā uz futbolu – *FIFA* un *UEFA*) un ar tām saistītās valstu organizācijas.

C. Normatīvie akti

1. Lai arī lielākajā daļā Eiropas Padomes dalībvalstu ir konstitucionāli noteikumi un tiesību normas, kas aizliedz jebkāda veida diskrimināciju, ir jāpiemēro īpaši normatīvie akti, lai risinātu rasisma problēmu sportā.

2. Visām vadībām ir jānodrošina, ka to tiesību un administratīvās sistēmas ir piemērotākais un efektīvākais juridiskais līdzeklis cīņā pret rasismu sportā. Piemēram, tiesiskos pasākumus cīņai pret rasismu sportā varētu iekļaut esošajā tiesību aktu kopumā, piemēram, sodu kodeksā. Šos pasākumus varētu akceptēt arī kā daļu no īpaša tiesību akta par sportu vai tiesību akta par cīņu pret vardarbību sportā, vai kā tiesību aktu, kas attiecas uz kādu konkrētu sporta veidu, piemēram, futbolu.

3. Tiesību aktos visa veida darbības (karogu vai simbolu izmantošana), kas tiek veiktas, un izteikumi (apvainojumi vai saukļi), kas izskan sporta pasākumos un izraisa vardarbību vai cita veida diskriminējošu attieksmi pret rasēm, etniskām vai reliģiskām grupām vai šo grupu pārstāvjiem, pamatojoties uz to, ka viņi pieder konkrētajai grupai, būtu jānosaka kā noziedzīgi nodarījumi un tie jāaizliedz.

4. Tiesību aktos ir jāparedz stingri sodi par sporta arēnās veiktajām rasistiskajām darbībām. Turklāt ir jāparedz arī tādi sodi, kas nav kriminālsodi, piemēram, aizliegums uzturēties noteiktos stadionos.

5. Lai kriminālsodus padarītu efektīvākus un pastiprinātu to preventīvo ietekmi, par katru rasistisko darbību ir automātiski jāuzsāk tiesvedība.

6. Normatīvajiem aktiem nevajadzētu būt tikai represīviem. Ir jāpārskata arī esošie tiesību akti, lai izvītrētu no tiem visus noteikumus, kas var izraisīt vai veicināt diskriminējošas situācijas, īpašu uzmanību pievēršot tiesību aktiem, kuri attiecas uz konkrētiem sporta veidiem (sal. attiecībā uz futbolu) vai sporta organizāciju statusu; piemēram, imigrantus vai migrantus, kas likumīgi dzīvo attiecīgajā valstī, nevajadzētu ieskaitīt kvotās, kuras nosaka attiecībā uz ārvalstu spēlētājiem, kas tieši tiek pārceļti uz šo valsti. Atsevišķās Eiropas valstīs kvotas, kas noteiktas attiecībā uz sportistiem, kuriem nav Eiropas Savienības pilsonības, liedz cilvēkiem no imigrantu ģimenēm spēlēt šo valstu oficiālajās (profesionālajās vai amatieru) līgās.

D. Normatīvo aktu īstenošana

1. Ir svarīgi, lai policija, tiesas, pasākumu organizētāji, stadiona/kluba vadītāji, kārtības sargi, līdzjutēji un nevalstiskās organizācijas sadarbotos cīņā pret rasismu un īstenotu kopīgas stratēģijas, lai konstatētu vainīgās personas un savāktu pierādījumus par nodarījumu.

---

2. Lai identificētu personas, kas ir izdarījušas rasistisku nodarījumu, ir jāizmanto video kameras un video novērošanas sistēmas, kuras ir uzstādītas stadionos sabiedriskās drošības un kārtības nodrošināšanai.

3. Policistiem un kārtības sargiem ir uzreiz jāiejaucas, lai parādītu, ka rasistiska izturēšanās vai izteikumi nav nekaitīgas darbības un personas, kas tās veic, nepaliks nesodītas.

4. Policisti un kārtības sargi ir jāinformē par rasisma problēmu, jāiepazīstina ar attiecīgajiem tiesību aktiem un noteikumiem, kā arī jāapmāca, kā rīkoties gadījumā, ja rodas šāda veida problēmas, un kā tās atrisināt. Lai atvieglotu to personu identificēšanu, kas izdara rasistiskus nodarījumus, visos galvenajos klubos/stadionos ir jānorīko īpaši sagatavoti policisti.

5. Ir jāizveido informācijas sistēma, kurā būtu iekļauta informācija par rasistiskiem nodarījumiem un vainīgajām personām, kā arī līdzekļiem, ar kuru palīdzību policijas darbinieki un sporta pasākumu organizatori varētu apmainīties ar informāciju. Šim nolūkam varētu izmantot arī informācijas sistēmas par huligānismu, ja tādas ir izveidotas.

6. Darbības, kas ir veiktas pret personām, kuras ir iesaistījušās rasistiskos pārkāpumos, ir atbilstoši jāpublisko.

E. Sporta laukumos veicamie pasākumi

1. Īstenojot integrēto pieeju, papildus normatīvajiem aktiem ir jāizstrādā arī attiecīgi noteikumi, kā arī izglītojoši un sociāli pasākumi. Tālab valdībām ir jārosina sporta organizācijas un klubi:

- a) atzīt, ka rasisms un visas pārējās diskriminācijas formas ir nopietna problēma sportā, jo īpaši futbolā;
- b) pieņemt un publiskot stingru un nepārprotamu pret rasismu vērstu politiku;
- c) iekļaut sacensību reglamentos noteikumus, kas ļautu tiesnešiem un citām vadošajām amatpersonām, kuras uzrauga spēles norisi, piemērot dalībniekiem, kas veic rasistiskas darbības (rāda žestus, izsaka apvainojumus u. c.), efektīvas sankcijas uzreiz sacensību laikā vai kā disciplinārsodu pēc tām;
- d) veikt efektīvus pasākumus, lai veicinātu spēlētāju, treneru un citu cilvēku izpratni par godīgas spēles morālajiem aspektiem, jo īpaši saistībā ar viņu attieksmi pret citu etnisko grupu pārstāvjiem;
- e) savos noteikumos un stadionu noteikumos skaidri noteikt, ka rasistisku lozungu, simbolu, žestu un izteikumu lietošana stadionos un to apkārtnē ir stingri aizliegta, un norādīt sodus, kas tiks noteikti par šo noteikumu pārkāpumu (izraidīšana no stadiona, sezonas biļešu anulēšana un aizliegums apmeklēt turpmākās spēles, aizliegums apmeklēt stadionu un sacensības, kas notiek slēgtās telpās, u. c.), kā arī norādīt, ka sporta pasākumi, kuru laikā līdzjutēji izmantos plakātus ar rasistiskiem un/vai ksenofobiskiem lozungiem vai vardarbību rosinošiem uzrakstiem, tiks pārtrauktas;
- f) sezonas un citu biļešu pārdošanas noteikumos iekļaut nosacījumu, ka biļešu īpašnieki apņemas neiesaistīties rasistiskās darbībās;

-
- g) veikt praktiskus pasākumus stadionos un to apkaimē, piemēram, spēļu laikā sniegt publiskus rasismu nosodošus paziņojumus, aizliegt un aktīvi novērst izdales materiālu, plakātu, uzlīmju un citu rasistisku publikāciju pārdošanu un izplatīšanu, nekavējoties notīrīt rasistiskus grafīti u. c.

F. Vietējā līmenī veicamie pasākumi

1. Valdībām valsts un vietējā līmenī un atbilstoši vietējā līmenī ievēlēto pārstāvju ieteikumam ir jārosina vietējās sporta organizācijas un klubi izstrādāt vietējai situācijai pielāgotas programmas un tās jāīsteno, lai sporta potenciāls pilnīgi tiktu izmantots sociālās un kultūras integrācijas jomā. Tālab tām ir jānodibina dialogs un jāuzsāk sadarbība ar organizācijām, kas ir iesaistītas cīņā pret rasismu sportā, jo īpaši ar līdzjutēju klubiem, migrantu asociācijām un mazākumtautību grupām.
2. Cīņā pret rasismu sportā ir jāiesaista mazākumtautību organizācijas, lai vēl plašāk aizstāvētu migrantu tiesības un izvērstu cīņu pret rasistiskiem uzbrukumiem, kā arī, lai veicinātu sociālo iekļaušanu.
3. Valdībām ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai atbalstītu un veicinātu dažādu mazākumtautību pārstāvju dalību sporta pasākumos. Tāpēc ir jāveicina amatieru un izglītības iestāžu klubu sadarbība ar profesionālajām komandām.
4. Pasākumu organizatori ir jāmudina sekmēt iekļaujošāku kultūru un atmosfēru stadionos un citās sporta pasākumu norises vietās, lai piesaistītu dažādu etnisko grupu pārstāvjus kā skatītājus vai līdzjutējus, piemēram, piedāvājot viņiem lētākas vai bezmaksas biļetes.
5. Valdībām ir jāmudina vietējās varas iestādes un vadošās sporta organizācijas veicināt un atbalstīt tādas uz godīguma un iecietības veicināšanu vērstas kustības un iniciatīvas un izglītojošus un sociālus projektus kā sporta ētikas kodeksa (kura pamatā ir, piemēram, Ieteikumā R (92) 14 minētais Sporta ētikas kodekss) pieņemšana un publicēšana, tikšanās ar skolēniem, slaveno sportistu (piemēram, valstu sporta, iecietības un godīguma vēstnieku) uzstāšanās, spēles ar amatieru apvienību klubiem un līdzjutēju pārstāvniecības profesionālajās spēlēs utt.

G. Iestāžu līmenī veicamie pasākumi

1. Sporta organizācijās un klubos ir jāizstrādā un jāpiemēro vienādu iespēju politika, tostarp jāorganizē mācības izpratnes uzlabošanai par kultūras un etnisko daudzveidību.
2. Izglītojošas un izpratnes veicināšanas kampaņas par rasisma izskaušanu sportā ir jāīsteno visos līmeņos, šajā procesā iesaistot starptautiskās sporta federācijas, Eiropas sporta organizācijas, valstu federācijas un klubus, kā arī jauniešus un bērnus.
3. Valdībām ir jāmudina sporta organizācijas pārskatīt savus reglamentus un izsvītrot no tiem visus noteikumus, kas varētu izraisīt vai veicināt diskrimināciju pret dažādām nacionālām un etniskām grupām (sal. C.6).

---

4. Valdībām ir jānodrošina sporta federācijas un klubi rādīt piemēru, pārliecinoties, ka starp to vadītājiem, darbiniekiem, treneriem un amatpersonām ir dažādu sabiedrības grupu pārstāvji. Tas nenozīmē, ka ir jāievieš kvotas, bet gan jāļauj etnisko minoritāšu grupu pārstāvjiem iesaistīties šo organizāciju darbā.

5. Valdībām ir jāatbalsta sporta federācijas un klubi, īstenojot atbilstošas pret rasismu vērstas iniciatīvas un – vajadzības gadījumā – piešķirot finansējumu.

6. Valdībām ir jāatbalsta nevalstiskās organizācijas un kampaņas cīņai pret rasismu un ksenofobiju sportā, vajadzības gadījumā piešķirot finansējumu.

H. Starptautiskā sadarbība pastāvīgajā komitejā

1. Rasistiskie pārkāpumi, kas ir izdarīti starptautisku spēļu vai starptautisku sporta pasākumu laikā Eiropā, ir jāizskata, policijai starptautiski sadarbojoties, un tie jāiekļauj informācijas apmaiņas sistēmā. Šim nolūkam var izmantot informācijas apmaiņas veidus, kas ietverti Ieteikuma Nr. 1 (97) pielikumā T-RV un Eiropas Konvencijas par skatītāju pārkāpumiem (T-RV) pastāvīgās komitejas izveidotajā sarakstā, kurā ir iekļauti to nacionālo korespondentu vārdi, kas atbild par divpusējiem kontaktiem jautājumos par futbola huligānismu.

2. Pastāvīgajā komitejā ir jāveicina informācijas apmaiņa par labu praksi cīņā pret rasismu sportā (T-RV).

3. Visās valstīs ir regulāri jāizvērtē pasākumi, kas tiek veikti, lai apkarotu rasismu sportā. Veicot konvencijas piemērošanas pārraudzību, pastāvīgajai komitejai ir jāiesniedz arī valstu ziņojumi par šā ieteikuma izpildi. Minētajos ziņojumos ir jāiekļauj informācija par šajā darbā iesaistīto valsts un starptautisko nevalstisko organizāciju veiktajām darbībām.